

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sect. II. An ad eliciendum actum Spei, actus aliqui prærequirantur ex parte
intellectus & voluntatis, & quinam sint?

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

II. *Offenditur actus Spei esse actum appetitus irascibilis.* Secunda Conclusio: Actus Spei est actus appetitus irascibilis; hac non tam probatione quam explicatione indiget, pro qua suppono appetitum animale, quia duo officia exercere debet, dividi etiam solere in concupiscibilem & irascibilem: primum enim debet prosequi bonum appetendo illud simpliciter, quod dum praestat, concupiscibilis dicitur; quia tamen hoc bonum saepe est arduum, & difficile, vel quia in eius consecutione adeundi sunt labores, vel quia impeditur a contrariis, ideo debet & difficultatem in huius boni affectione aggredi, & bonum ipsum tueri a contrariis, quod dum praestat, irascibilis dicitur. Habet ergo has duas considerationes quatenus hac duo munera exercet; verius enim est non esse has duas potentias realiter distinctas, frustra siquidem asseretur talis distinctio, cum utrumque ab eadem potentia praestari commode possit, sicut est eadem potentia cognitiva convenientis & mali, a qua movetur ad fugam unius, & alterius prosecutionem, sicut ad eandem potentiam spectat, ut omnes concedunt, gaudere de bono & dolere de malo.

Concupiscibilis & irascibilis non sunt diversa potentia.

Ab eadem potentia provenit motus ad gaudium & dolorem.

III. *Quomodo aliquis distinguat actum Spei in irascibili a desiderio, quod est in concupiscibili.* Quares: Quomodo actus Spei, qui est in irascibili differat a desiderio quod est in concupiscibili? Scotus in 3. d. 26. punct. 1. Gabrieli ibidem, quaest. 1. art. 3. d. 1. Almainus tractatu 2. Moral. c. 1. Vega lib. 6. in Concil. Trident. c. 26. sine, Durandus quaest. 2. Sotus in 4. d. 49. q. 4 & quidam moderni docent, vel non distingui haec duo, vel se habere ut superius & inferius, quia desiderare solemus affectu inefficaci impossibilia, vel non futura, vel facilia, unde desiderium ut sic est affectui Spei superius; quamvis, inquit, possint interdum coincidere.

IV. *Alii desiderium ardui futuri in tantum dicitur esse Spei, in quantum commotat persuasionem fore, ut res desiderata eveniat.* Alii, concedunt desiderium efficax boni ardui futuri in recto, esse Spem, non tamen utcumque, sed quatenus tale desiderium in obliquo connotat ex parte intellectus persuasionem, quod bonum desideratum verè eveniet, quam persuasionem proprie confidentiam nominari aiunt. Hac ergo posita cum efficaci desiderio & absoluta intentione requirendi bonum arduum, non obstantibus difficultatibus, non videtur quid amplius concipi possit in affectu Spei circa tale bonum: ita Vasquez l. part. d. 84. cap. 1. & 12. d. 4. cap. 2. Salas 1. 2. tractatu 9. disp. 1. sect. 2. & disp. 3. sect. 1. sine.

V. *Spem alii realiter distinguunt a desiderio.* D. Thomas 1. 2. quaest. 40. art. 1. & cum eo Thomista, D. Bonavent. art. 2. quaest. 4. Medina 1. 2. quaest. 62. art. 4. & Interpretes communiter hic asserunt, licet Spes late sumpta dici possit desiderium quoddam, eam tamen verè & realiter a desiderio distingui, tum efficaci, tum etiam inefficaci: quae sententia, quia veram eam existimo, sit nostra

VI. *Declaratur quo pacto Spei late sumpta dici possit desiderium.* Conclusio: & quidem quoad priorem partem constat, quia Spes est quaedam prosecutio boni nondum adepti, quae cum vix intelligi possit, nisi per modum cuiusdam desiderii, nil mirum quod hoc nomine aliquando vocetur. Constat tamen non esse actum qui proprie dicitur desiderium, quodque curam & anxietatem causat, sed potius est actus, qui facit, non tam ut credamus rem concupitam eventuram, quam actus ex tali persuasionem & desiderio ortus, qui animum erigit ne labatur, estque nova prosecutio objecti in voluntate, novusque affectus quo peculiariter ad objectum & media per quae obtinendum est afficitur, quae erat secunda pars conclusionis.

VII. *Spes tamen non est desiderium striete sumptum.* Confirmatur: Quia rectè adesse potest iudicium sufficiens ad desiderium, etiam efficax, & tamen non adesse iudicium illud, quod ad Spem est necessarium; ergo non sunt iidem actus, cum requirant distinctam cognitionem ex parte intellectus: Antecedens probatur, ad desiderium namque sufficit ut proponatur aliquid a me hic & nunc possibile acquiri, & media proportionata ad illud consequendum; tunc enim afficitur quis erga tale bonum futurum, & media apponit: ad sperandum verò, & ut quis magno animo & laetus sufferat labores, quod proprium est Spei, requiritur insuper iudicium quo illud bonum non solum possibile hic & nunc credatur, sed etiam eventurum ut speratur, quod si tale iudicium non adsit, si adhuc existimetur possibile, perseverat desiderium, Spes verò deficit, nam licet Spes non requiratur evidentiam scientiae, habere tamen debet conjecturam, ut quod saepe factum est, modò in simili casu eveniat.

Aliud iudicium intellectus requiritur ad Spem, aliud ad desiderium.

Plus ad Spem requiritur, quod ad desiderium.

Cessante Spei desiderium saepe perseverat.

VIII. *Quamvis aliquod desiderium abstrahat a futuritione rei, saepe nihilominus fertur in bonum possibile ut futurum.* Aliqui aliam distinctionem addunt, quod scilicet desiderium non spectet futuritionem, sicuti Spes; sed solum respiciat bonum, ut hic & nunc possibile, abstrahendo a futuritione: quod licet fortè verum sit de desiderio in communi, ut comprehendit etiam inefficax, non tamen negandum videtur, quin etiam saepe feratur in bonum possibile ut futurum, nam intendit efficaciter bonum quod desiderat obtinere, & movet ad electionem mediorum, ad hoc ut obtineatur; ergo non solum ad rem illam terminatur sub ratione possibilis, sed etiam futuri; quod ex eo confirmatur, si enim objectum apprehendatur certò non futurum, statim definit hoc desiderium; ergo non solum respiciebat bonum illud ut possibile, sed etiam ut futurum.

SECTIO SECUNDA.

An ad eliciendum actum Spei, actus aliqui praequirantur, ex parte intellectus ac voluntatis, & quinam sint?

PRIMA Conclusio: Ad eliciendum actum Spei efficacem, praequiruntur ex parte intellectus actus iudicii supernaturalis; dixi efficacem, quia si aliquis inefficax reperitur, ad eam sufficit apprehensio boni sperandi, & quod obtineri possit.

Praequiruntur primo actus aliqui ex parte intellectus.

Probatur quia voluntas ut in philosophia ostensum est, caeca cum sit, ferri non potest in objectum, nisi illi per intellectum proponatur, neque actu efficaci qui procedat ad electionem mediorum nisi proponatur per actum iudicii; ergo, &c. Quod autem debeat esse supernaturalis, constat tum quia proponit objectum supernaturale, tum quia dirigit & proportionatè illud proponit ad actum Spei supernaturalem; & cum actus ille Fides esse debeat, ut statim dicam, erit supernaturalis, etiam quoad substantiam.

Ad actum Spei efficacem requiritur iudicium, ad inefficacem, si datur, sufficit apprehensio.

Secunda Conclusio: Iudicium hoc esse debet actus Fidei: ita D. Thomas, hic art. 7. & 12. quaest. 62. art. 4. & D. Augustinus quem refert Beda 1. ad Corinth. 11. *Fidelis, inquit, debet credere quod non videt, & visionem speret & amet;* & videtur colligi ex D. Paulo ad Hebraeos c. 11. ubi Fidem vocat *substantiam rerum sperandarum*, quia nimirum est cognitio, cui tamquam fundamento innititur Spes.

III. Iudicium primum ad actum Spei est actus Fidei.

Tom. II.

IV. Oſtenditur ad actum ſupernaturalem Spei antecedere debere alium ſupernaturaliſm Fidei.

V. Quomodo ad actum Spei interdum non requiratur Fides.

VI. Quale ſit hoc iudicium ad actum Spei prærequisitum.

Per auxilia divina poſſibile cuique eſt beatitudinis adeptio.

VII. Quis actus ad ſpem prærequiritur ex parte voluntatis.

Ad ſpem ſupernaturalem prærequiritur actus amoris ſupernaturalis obiecti.

Probatur primò: Quia obiectum formale Spei eſt ſupernaturale & ſupernaturaliter obtinendum per vires ſupernaturales, hoc autem cognoſci non poteſt lumine naturæ, ſed per ſolam Fidem, ergo requiritur actus Fidei, qui illud proponat voluntati. Secundo: Actus ſiquidem virtutum moralium inſeſarum diriguntur à prudentiâ inſuſâ, nec ad illos ſufficit prudentia naturalis, ergo & actus virtutum Theologicarum, quæ in voluntate exiſtunt, diriguntur à virtute Theologicâ intellectus, Fide ſcilicet, ad hoc inſuſâ.

Hæc autem conſuſio limitanda eſt primò, ut intelligatur tantum in viâ, in eorum ſententiâ, qui putant manere in patriâ aliquem actum Spei, de quo poſtea, in illâ enim ſententiâ dicendum ſufficere in beatis viſionem, per quam ibi res cognoſcunt, ſicut hic per Fidem. Secundo eſt limitanda, quòd licet requiratur Fides ad proponendum obiectum formale Spei ut ſic, ſeu in communi, tamen ad proponenda obiecta materialia in particulari, & ad applicandum illis formale, ut ſupra dicebamus, ſufficit actus prudentiæ ſupernaturalis: cum enim plura obiecta materialia ſperari poſſint, quæ non ſunt certo concedenda à Deo, illa proponi nequeunt per actum Fidei, quo omnino certo quis iudicet obiectum eſſe concedendum, ſi per hominem non ſteterit, ſed ſufficienter proponentur per actum prudentiæ ſupernaturalis.

Tertia conſuſio: Hoc iudicium non eſt quòd ego obtinebo beatitudinem, ſed quod poſſibilis eſt mihi, ſuppoſitis auxiliis Dei, quæ nemini denegantur, & ſi per me non ſteterit, eam à Deo obrinere potero. Prima pars patet, tum quia hoc iudicium, ego obtinebo beatitudinem, non poteſt eſſe certum, ſpeciali revelatione ſecluſâ, quæ paucis ſit, iudicium autem Fidei debet eſſe omnino certum, tum etiam quia in reprobis tale iudicium eſt falſum, cum nunquam adepturi ſint beatitudinem, & tamen poſſunt illam nunc ſperare. Secunda pars conſtat, quia illud iudicium eſt omnino certum, & ſufficiens, ut quis conetur ad confeſionem beatitudinis, & ad eliciendum actum Spei reſpectu illius, quia certum eſt, quod adeptio beatitudinis, mihi poſſibilis ſit à Deo, ſuppoſitis auxiliis ipſius, quæ mihi non denegabit, ſi per me non ſteterit. Non tamen negandum, quin iudicium illud, quo quis ſibi perſuaderet, ſe revera obtenturum beatitudinem, ſuppoſitâ miſericordiâ divinâ, multum juvet ad eliciendum actum Spei, non tamen eſt ad hoc neceſſarium.

Quarta conſuſio: Ex parte etiam voluntatis ad actum Spei prærequiritur actus amoris ſupernaturalis obiecti ſperandi: ita Divus Thomas 1. 2. quæſt. 66. art. 6. ad ſecundum, ubi ſic habet: Spes ſupponit amorem ejus, quod quis adipiſci ſperat, & ex ſupra dictis clarè conſtat, voluntas ſiquidem non erigitur ad ſuperandam difficultatem, quæ in confeſione ſui obiecti occurrit, niſi priùs alliciatur & determinetur ab amore talis obiecti, cum amor ſit quaſi pondus, ut ait Sanctus Auguſtinus, & prima radix, ex qua alii affectus dimanant. Quod etiam debeat eſſe ſupernaturalis probatur, quia ordinatur ad actum ſupernaturalem Spei, & ad illum intrinſecè præſupponitur, nullus autem actus ſupernaturalis poteſt habere connexionem neceſſariam cum re naturali, aut ab illâ derivari: ob quam etiam rationem amor ille, qui præſupponitur ut quis ſpe-

ret alteri beatitudinem ſupernaturalem, debet eſſe ſupernaturalis.

Quinta conſuſio: Licet amor per ſe prærequisitus ad actum Spei, ſit amor concupiſcentiæ, quo ſcilicet quis diligit beatitudinem, & Deum ut bonum noſtrum, ſimpliciter tamen ſufficit amor Charitatis, ſeu amicitiæ, quo quis diligit Deum ut eſt bonus in ſe.

Prima pars probatur; tum quia per Spem tendimus in Deum & beatitudinem, ut in bonum noſtrum, adeoque amor, qui ad hoc prærequiritur, eſt concupiſcentiæ & boni illius, ut noſtrum eſt, & ex hoc movetur ad ſperandum; tum quia peccator poteſt habere actum Spei ſine actu Charitatis, ergo amor ad Spem requisitus non neceſſario eſt actus amicitiæ, & Charitatis, ſed concupiſcentiæ.

Secunda etiam pars patet, quia ab amore Charitatis poteſt quis moveri ad ſperandum bonum, quod ſic amat, nec in hoc ulla apparet repugnantia; & deſumi videtur ex Divo Thoma hic, art. 8. ubi aſſert S. Ambroſium dicentem Spem eſſe ex Charitate: & Divus Paulus dixit: Charitas omnia ſperat, quatenus ſcilicet imperat Spem, vel quatenus quis ex motivo illius ſperat, ſicut jejunit vel aliud opus bonum exercet.

SECTIO TERTIA.

An actus Spei ſit certus, & unde id habeat?

RATIO dubitandi eſt: Primò, quia certitudo & ſecuritas videntur opponi timori circa eandem rem, quilibet autem juſtus, quantumvis firmiter ſperet ſuam beatitudinem, timere nihilominus debet, nec certus eſſe de illius confeſione, juxta illud Proverb. Beatus vir, qui ſemper eſt pauidus: ergo nullus ſperare debet cum certitudine, ergo hæc non competit actui Spei.

Secundo: Quia nullus confeſqui poteſt beatitudinem abſque meritis, & finali gratiâ, ſed nullus poteſt eſſe certus an habeat merita, & ſit deſeſſurus ex hac vitâ in finali gratiâ, ergo nullus poteſt cum certitudine ſperare beatitudinem ut futuram, ſed tantum ut poſſibilem; quoties enim aliquid à duobus pendet principiis, altero infallibili, altero contingente, non poteſt non eſſe contingens, igitur actus Spei, qui in prædictis principiis niti debet, non poteſt habere certitudinem, & ſecuritatem de beatitudine ut re ipſa futurâ, ſed ſolum ut poſſibile, maximè cum nos ſupra dixerimus Spem beatitudinem reſpicere etiam ut perſuaſione futura eſt, & in hoc diſtingui eam à deſiderio, quòd hoc beatitudinem reſpiciat ſolum ut poſſibilem.

Conſuſio: Actus Spei Theologicæ ſimpliciter loquendo eſt omnino certus, & infallibilis, participativè ab actu Fidei: hæc videtur de Fide: & primò quidem quòd Spes ſit omnino certa, conſtat ex illo ad Romanos 5. verſ. 5. Spes non deſert certis, & inſallibilis. De hoc tamen teſtimonio plura dicentur infra, numero quinto: & ad Hebræos 6. verſ. 13. ubi Spes appellatur anchora firmiſſima & tuta, quia ut ait S. Anſelmus ibi: Sicut anchora navem firmam detinet ne fluctuet, ita Spes noſtra facit nos firmos in celeſtium expectatione. Idem Theologicam docet Sanctus Ambroſius in caput primum ſecundæ ad Titum: Sanctus Chryſoſtomus Homiliæ 9. in Epilt.

VIII. An ad actum Spei ſemper prærequiritur amor concupiſcentiæ.

IX. Cur ut plurimum ad actum Spei prærequiritur amor huiusmodi amor.

X. Actus Charitatis movetur ad ſperandum beatitudinem.

I. Status ſententiæ diſſultatis præponitur.

II. Exinde arguitur difficultas, quòd nullus ſcit ſe habere gratiam, aut eſſe in ea ex hoc vitâ deſeſſurum.

III. Spes Theologica ex participatione, ab actu Fidei certa eſt, & inſallibilis.

Docent Patres Spem Theologicam eſſe omnino certam.